

การศึกษาพฤติกรรมของวัยรุ่นในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง A Study of Teenager Behaviors in The Juvenile Literature *Khaomong's Birthday*

พรรณวดี พลายอินทร์¹

Pannawadee Phlay - in²

มานิช ดินลานสกุล³

Manot Dinlangsun⁴

ปรียากรณ์ ชูแก้ว⁵

Pariyagorn Chookaew⁶

(Received: June 29, 2020; Revised: December 4, 2020; Accepted: December 14, 2020)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่นในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง ตามทฤษฎีกลไกการป้องกันตัวเองของเดวิด คทวณิช แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การถอยหนี การเก็บกด การแสดงพฤติกรรมถอยหลัง และการแสดงปฏิกิริยาตรงกันข้ามกับความรู้สึกที่แท้จริง และพฤติกรรมที่เกิดจากปมด้อยของตำแหน่งการเกิดตามทฤษฎีของซูว์รี คิวะแพทย์ ผู้ศึกษาพบสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นในเรื่องแสดงพฤติกรรมออกมา ซึ่งสาเหตุเกิดจากปัญหาครอบครัวทั้งสิ้น สาเหตุที่พบมากที่สุด คือ พ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน รองลงมา คือ การกดดันตัวเองและพ่อแม่กดดันในเรื่องการเรียน และที่พบน้อยที่สุดคือ คำพูดของพ่อแม่ พ่อแม่ทะเลาะกัน พ่อแม่หย่าร้าง และพ่อแม่ตามใจลูกมากเกินไป ผลการศึกษาทำให้ทราบสาเหตุการแสดงพฤติกรรมของวัยรุ่นที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมเยาวชนที่ส่งผลต่อความเข้าใจชีวิตวัยรุ่นไทยมากยิ่งขึ้น ทั้งวรรณกรรมเรื่องนี้ยังเป็นกระจกสะท้อนสภาพบ้านครอบครัวอีกด้วย

คำสำคัญ: วรรณกรรมเยาวชน วันเกิดของเค้าโมง พฤติกรรมวัยรุ่น

Abstract

The objective of this study is to investigate the causes of problems with teenagers in juvenile literature called WankerdkhongKhaomong (Khaomong's birthday). The concept is Sigmund Freud's defense mechanism by Khathawanit (2004). There are four categories, namely withdrawal, repression, regression and reaction formation. In addition, Alfred Adler's inferiority complex from birth order by Suwaree Siwaphat (2006) was found. The major causes of problems are

¹นิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

²Undergraduate student, Department of Thai Language, Faculty of Education, Thaksin University, Songkhla. 90000

³อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

⁴Lecturer, Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla. 90000

⁵อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

⁶Lecturer, Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla. 90000

from family. The most founding causes were parents' bias in children. Next is parents' pressure on children to educate and self-pressure. The least was the words of parents, parents quarrelling, parent divorce and too protective parents. The findings of this study reflect the causes of teenager's behavior, and help people to understand teenagers better.

Keywords: Juvenile Literature, Khaomong's Birthday, Teenagers' Behavior

บทนำ

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรสำคัญในการพัฒนาประเทศ การพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพจึงจำเป็นอย่างยิ่ง เมื่อถึงวัยศึกษาเล่าเรียนเด็กย่อมต้องได้รับการฝึกฝนการใช้ภาษาและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผ่านการอ่านหนังสือ ยิ่งอ่านมากก็จะมีความรู้มากขึ้นไปด้วย การอ่านจึงมีประโยชน์ต่อการแสวงหาความรู้และเพื่อตอบสนองความสนใจของเด็ก นอกจากนี้หนังสือที่ดีสำหรับเด็กและเยาวชนต้องมีความเหมาะสมทั้งในแง่ของภาษา เนื้อหา และการนำเสนอที่เหมาะสมกับวัยของเด็กอีกด้วย

วรรณกรรมเยาวชนเป็นงานเขียนประเภทบันเทิงคดีที่สร้างสรรค์ขึ้นจากประสบการณ์ ความรู้ และจินตนาการของผู้เขียน มีเนื้อหาหลากหลายตรงกับความสนใจของเด็ก ดังที่ สนั่น มีชั้นหมาก (2537, หน้า 45) กล่าวว่า วรรณกรรมเยาวชนหมายถึง วัสดุการอ่านอันเป็นปัจจัยในการพัฒนาชีวิตของเด็ก ทั้งทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กให้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น ฉะนั้นหนังสือสำหรับเด็กย่อมมีบทบาทในชีวิตของเด็กทุกเพศทุกวัยทั้งในและนอกระบบโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมทักษะ ประสบการณ์ เสริมความสนใจ และให้ความบันเทิงแก่เด็กเป็นสำคัญ ซึ่งในปัจจุบันวรรณกรรมเยาวชนไทยได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและแพร่หลายมากยิ่งขึ้น ดังที่ นวลจันทร์ ชาญวิวัฒนา (2550, หน้า 1) กล่าวว่า ภาครัฐและเอกชนได้มีการจัดประกวดรางวัลวรรณกรรมเยาวชนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น รางวัลนายอินทร์อะวอร์ดของอัมรินทร์พรินต์ติ้ง รางวัลแว่นแก้วของนามมีบุ๊ค รางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ดของบริษัท ซี.พี. เซเว่นอีเลฟเว่น จำกัด (มหาชน) เป็นต้น

วรรณกรรมเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโม่ง แต่งโดย จันทรังสี ได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลแว่นแก้ว ในปี พ.ศ. 2561 เป็นการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ส่งผลให้เกิดการแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่น ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แอบซ่อนความหนักหน่วงไว้ภายใต้ความอ่อนเยาว์ ความสดใส ความร่าเริงของเด็ก ที่สำคัญคือได้ตระหนักถึงโรคซึมเศร้าและปัญหาทางจิตที่อาจเกิดขึ้นกับวัยรุ่น อีกทั้งเนื้อหาของวรรณกรรมเยาวชนเรื่องนี้ได้สะท้อนเพียงแค่พฤติกรรมของวัยรุ่นเท่านั้น แต่ยังไม่สะท้อนถึงปัญหาภายในครอบครัวที่เป็นสาเหตุของการแสดงพฤติกรรม ซึ่งเป็นภาระกระตุ้นให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงคุณค่าของครอบครัวและการเลี้ยงดูลูกของพ่อแม่

ปัญหาพฤติกรรมที่ตัวละครแสดงออกมาในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโม่ง มีการใช้กลไกการป้องกันตัวเอง คือ เป็นการบิดเบือนความเป็นจริงที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดความสบายใจ ให้ออกห่างจากความคับข้องใจ และความเครียด ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำความเข้าใจได้ยาก เพราะเกิดจากการทำงานในระดับจิตไร้สำนึก และอาจเกิดจากการเลี้ยงดูที่บิดเบี้ยว ดังที่ เต็มศักดิ์ คทวณิช (2547, หน้า 85) กล่าวว่า กลไกการป้องกันตัวเองเป็นกระบวนการทางจิตที่เกิดขึ้นในบุคคลโดยอัตโนมัติ เพื่อเป็นการปรับตัวและแก้ปัญหาที่เป็นอยู่ ทั้งเป็นกลไกทางจิตใจที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยที่บุคคลนั้นไม่รู้ตัว และปมด้อยในลำดับการเกิดที่เป็นการแสดงพฤติกรรมตามลักษณะตำแหน่งในครอบครัว ซึ่งลำดับการเกิดมีผลต่อการแสดงบุคลิกภาพและพฤติกรรม โดยลำดับการเกิดต่างกันพฤติกรรมที่แสดงออกก็ย่อมต่างกัน ดังที่ สุวรี ศิวะแพทย์ (2549, หน้า 254) กล่าวว่า การเลี้ยงดูในครอบครัวมีความสำคัญต่อเด็กเป็นอันมาก สืบเนื่องจากบุคลิกภาพของลูกคนโต คนกลาง และคนสุดท้อง ซึ่งจะแตกต่างกันไปอย่างเห็นได้ชัด จึงทำให้เชื่อว่าเป็นเพราะประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากพ่อแม่แตกต่างกัน จึงทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกมา

การศึกษาพฤติกรรมของวัยรุ่นในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง สอดคล้องกับบทความวิจัยของ อุภาววัฒน์ นามศิริ เรื่อง การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนของสมัยกร แสงกระจ่าง (2562, หน้า 55 - 78) ที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด พฤติกรรม และการตอบสนองสังคมของเยาวชนด้วยเช่นเดียวกัน ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง ผ่านทฤษฎีทั้งสองที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบสาเหตุและพฤติกรรมของวัยรุ่น ทั้งเพื่อให้ผู้อ่านวรรณกรรมเยาวชนได้สังเกตเห็นถึงปัญหาครอบครัวที่เป็นสาเหตุหลักในการทำให้วัยรุ่นได้แสดงพฤติกรรมออกมา นอกจากนี้ไม่เพียงทำให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินสนุกสนานเท่านั้น หากยังช่วยให้ผู้อ่านได้สาระที่เป็นประโยชน์ เปิดมุมมองและแง่คิดต่อตนเอง สังคม และโลกอย่างกว้างขวาง ทั้งยังส่งเสริมให้ช่วยในการสร้างสรรค์หรือพัฒนาวรรณกรรมเยาวชนไทยให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม และความสนใจของเยาวชนไทยต่อไป

การศึกษาพฤติกรรมของวัยรุ่นในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง

วรรณกรรมเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง มีความโดดเด่นในการบอกเล่าเรื่องราวของวัยรุ่นที่มีปัญหาทางด้านพฤติกรรม ซึ่งผู้ศึกษาได้วิเคราะห์พฤติกรรมของวัยรุ่นผ่านทฤษฎีกลไกการป้องกันตัวเองของซิกมันด์ ฟรอยด์ผ่านแนวคิดของ เดิมศักดิ์ คทวนิช (2547) และปมด้อยจากตำแหน่งการเกิดของอัลเฟรด แอดเลอร์ โดยศึกษาผ่านแนวคิดของสุวีร์ ศิวะแพทย์ (2549) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลไกการป้องกันตัวเอง

กลไกการป้องกันตัวเองเป็นกระบวนการทางจิตที่นำมาใช้โดยไม่รู้ตัว เพื่อปรับตัว แก้ปัญหา และรักษาความสมดุล หรือความปกติของจิตใจไว้ตามแนวคิดของซิกมันด์ ฟรอยด์ผ่านแนวคิดของ เดิมศักดิ์ คทวนิช (2547) โดยวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่นแบ่งออกตามกลไกการป้องกันตัวเองได้ 4 ประเภท ได้แก่ การถอยหนี การเก็บกด การแสดงพฤติกรรมถอยหลัง และการแสดงปฏิกิริยาตรงกันข้ามกับความรู้สึกที่แท้จริง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การถอยหนี (Withdrawal)

เดิมศักดิ์ คทวนิช (2547 : 298) กล่าวว่า การถอยหนีเป็นกลไกป้องกันตนเองที่ใช้ลดความกลัว ความวิตกกังวล และความเครียด โดยการหลีกเลี่ยงออกจากสถานการณ์ตัวบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความรู้สึกดังกล่าว การใช้กลไกป้องกันตนเองชนิดนี้ทำให้บุคคลเหล่านั้นจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ในแบบเผชิญหน้า กลายเป็นคนไม่ชอบเข้าสังคม ไม่ชอบพูดคุย และไม่สามารถอยู่ในโลกของความเป็นจริงได้ ทั้งยังก่อให้เกิดอาการทางจิตได้อีกด้วย

ไ่จุกเป็นลูกสาวคนโตของบ้าน มีลักษณะนิสัยร่าเริงแจ่มใส อีกทั้งเธอยังเป็นเด็กที่เรียนเก่ง ด้วยความที่เธอเป็นลูกคนโตจึงถูกคาดหวังจากพ่อแม่ จึงผลักดันให้เธอได้เรียนในมหาวิทยาลัยและคณะยอดนิยม พร้อมสนับสนุนด้านการเรียนอย่างเต็มที่ และศุภกรเป็นลูกครึ่งไทย - ญี่ปุ่น เขาเป็นคนขี้อาย และเขาเป็นเด็กที่เรียนไม่เก่ง พ่อแม่จึงพยายามเชิญชวนเขาในด้านการเรียนมากกว่าพี่น้องคนอื่น ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

“ประตูห้องไ่จุกยังคงปิดเงียบ ไม่รู้ว่าเจ้าของห้องตื่นหรือยัง ถ้าแม่อยู่แม่จะคอยแฉมดู จนไ่จุก ตวาดเข้าให้จนถึงเลิก เค้าโมงกับนกระติดไม่เคยสนใจว่าไ่จุกทำอะไร อยู่บ้านเดียวกันแต่เหมือนอยู่คนละทวีป ไ่จุกโลกส่วนตัวสูง ไม่ยอมออกมาพบคนอื่น หมกตัวอยู่คนเดียวเป็นวัน ๆ”

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, หน้า 23)

พฤติกรรมของไ้จุกที่ไม่ยอมออกจากห้อง จะออกจากห้องก็ตอนจะกินข้าวและเข้าห้องน้ำเท่านั้น ทั้งไม่ต้องการให้ใครไปยุ่งวุ่นวายกับเธอ สาเหตุเกิดจากไ้จุกโดนพ่อแม่กดดันในเรื่อง การเรียนมากเกินไป ดั่งข้อความต่อไปนี้

“อย่างแรกไ้จุกไม่ได้อยากเป็นหมอ แต่อยากเป็นสัตวแพทย์ และไ้จุกไม่ได้ป่วยทางกาย ที่ไม่ยอมไปโรงเรียนเพราะหวาดกลัวการทำข้อสอบ ไ้จุกเคยอาเจียนหน้าห้องสอบมาแล้ว ตอนหลังแค่เห็นหลังคาโรงเรียนก็มือไม้สั่นเหมือนจะเป็นลม บ้าอ้อยแนะนำให้ไปพบจิตแพทย์ แต่ไ้จุกไม่ยอมไป เปรยๆ ว่าไม่ยอมมีชีวิตอยู่ พ่อแม่จึงกลัวใจ “ไม่กล้าขัดใจไ้จุก”

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, หน้า 26)

แท้จริงแล้วไ้จุกไม่ได้อยากเรียนหมอ การที่พ่อแม่กดดันลูกมากเกินไป บังคับให้เขาทำในสิ่งที่ไม่อยากทำ จนทำให้เด็กเกิดภาวะเครียด เหมือนอย่างเช่นไ้จุกที่พ่อแม่กดดัน จนเธอไม่ยอมไปโรงเรียน ชูฆ่าตัวตาย จนทำให้เธอต้องปลีกตัวออกจากคนอื่นเนื่องจากไม่ต้องการรับรู้ข่าวสารใด ๆ ที่ทำให้เครียดไปกว่าเดิม สาเหตุดังกล่าวทำให้เธอเกิดอาการเก็บตัว หลีกเลียงการพบปะพูดคุยกับบุคคลอื่น และแสดงกิริยาก้าวร้าวเพื่อต้องการลดความเครียดและภาวะกดดันของตัวเอง

“ผมซื้อเกมเดือนหนึ่งเป็นหมื่นเลย ถ้าแม่ไม่ให้เงิน ผมก็ขโมย บางทีก็เอาของในบ้านไปขาย ใครวางกระเป๋าสตางค์ไว้เป็นเสร็จหมด พอพอกับแม่จับได้ พ่อตีผมอย่างแรง ทุกคนเกลียดผมหมด แต่ผมไม่สนใจ ผมอยู่แต่ในห้อง เล่นเกมอย่างเดียว ไม่กินข้าวก็ยังไม่ได้อะไร ถ้าเขาบังคับให้ไปโรงเรียนก็ได้ แต่ไปนั่งวาดรูปเฉย ๆ ไม่สนใจใครทั้งนั้น”

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, หน้า 68)

ศุภกรออกมาเล่าปัญหาของตนเองในกลุ่มสนทนาบำบัด เขาเล่าเรื่องราวของตัวเองที่มีพฤติกรรมลักขโมยข้าวของไปขายเพื่อนำเงินไปซื้อเกม ทั้งเขามีพฤติกรรมเก็บตัวอยู่ในห้อง ไม่สนใจใคร หากถูกบังคับให้ไปโรงเรียนเขาก็ยอมไป แต่ไม่สนใจการเรียนและไม่สนใจคนรอบข้าง และเขาต้องการอยู่เงียบ ๆ คนเดียว สาเหตุเกิดจากที่พ่อแม่กดดันในด้าน การเรียน พ่อแม่ต้องการให้เขาเป็นคนเก่ง แต่เขาไม่ได้เป็นไปตามความต้องการของพ่อแม่ ดั่งข้อความต่อไปนี้

“ทุกวันนี้ตอนเย็นผมต้องนั่งหัดอ่านหนังสือกับทำเลขจนเวลาเข้านอน เขาก็ต้องตื่นมาทงโนนทงนี้ ให้แม่ฟัง ถ้าทงไม่ได้แม่จะร้องไห้ นึกขึ้นมาทีไรผมจะกลัวมากทุกที รู้สึกว่าเราเป็นคนไม่มีค่า เราทำให้แม่เสียหน้าตา เราโง่ ฟี ๆ เขาเรียนเก่งกันทุกคน”

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, หน้า 67)

การถูกกดดันจากพ่อแม่มากเกินไปทำให้ศุภกรเครียดและต้องการหาทางออกของความเครียดให้แก่ตนเอง ด้วยการเก็บตัวและเล่นเกม แต่ในความจริงการที่เขาเล่นเกม ไม่ใช่เพราะเขาติดเกม แต่เขาต้องการหนีออกจากโลกแห่งความจริงเพื่อไปอยู่ในโลกอีกใบที่เขาสร้างขึ้นมา ดั่งข้อความต่อไปนี้

“ความจริงผมว่าผมไม่ได้ติดเกม ถึงผมอยากเล่นเกมตลอดเวลา แต่ถ้าไม่ต้องเล่นผมก็ไม่ลงแดง เพียงแต่ผมไม่รู้จะทำอะไร ผมไม่อยากรับผิดชอบ ผมรู้สึกที่ศุภกรคือผู้เล่นที่ล้มเหลวตั้งแต่เลเวลแรก อัปสกิลผิดหมดทุกอย่าง มันสายไปเสียแล้วแก้ไม่ได้ ต้องฆ่าทิ้ง”

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, หน้า 68)

ศุภกรปลีกตัวออกจากโลกภายนอกและอยู่กับตัวเองคนเดียว โดยเขาเลือกที่จะทำในสิ่งที่คิดว่ามันสามารถช่วยบรรเทาความรู้สึกเครียดหรือปัญหาต่าง ๆ ออกไปจากชีวิตของเขาได้ จึงแสดงพฤติกรรมถอยหนีออกมาเพื่อเป็นเกราะป้องกันไม่ให้ตนเองได้รับความเครียดจากปัญหาดังกล่าวอีกต่อไป

พฤติกรรมถอยหนี ปรากฏใน 2 ตัวละคร คือ ไก่จุกและศุภกร สาเหตุเกิดจากถูกพ่อแม่หรือครอบครัวกดดันในด้านการเรียน จึงทำให้ตัวละครเกิดกลไกการป้องกันตัวเอง โดยการปลีกตัวออกจากโลกภายนอก ไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับบุคคลอื่น หรือการหากิจกรรมอื่นมาทำเพื่อไม่ให้ตนเองได้รับความเครียดกับปัญหา และพฤติกรรมนี้ก็จะทำให้ตัวละครไม่สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้

1.2 การเก็บกด (Repression)

เดวิดสัน คทวิช (2547 : 298) กล่าวว่า การเก็บกดเป็นกลไกป้องกันตนเองขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการปกป้องตนเองจากความวิตกกังวลที่เกิดจากความขัดแย้งและความคับข้องใจ การเก็บกดเป็นการทำให้สภาวะที่ก่อให้เกิดความขมขื่น ความรู้สึกผิดหวัง และประสบการณ์บางอย่างที่ตนไม่พอใจถูกเก็บไว้ในจิตไร้สำนึกเพื่อไม่ให้จดจำความรู้สึกเหล่านั้นและเปลี่ยนเป็นการลืม แต่แท้จริงแล้วความรู้สึกนั้นยังคงอยู่ เพียงแต่หายไปจากจิตสำนึก แต่จะยังคงอยู่ในส่วนของจิตไร้สำนึก

เค้าโหมงเป็นลูกคนกลางจึงมีบุคลิกลักษณะที่หัวท้าว เก่งในเรื่องงานบ้านงานเรือน แต่เป็นคนอ่อนไหวง่าย พ่อแม่ไว้วางใจให้เธอสามารถทำหรือตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเอง และที่สำคัญเธอเป็นคนชอบอ่านหนังสือ เมื่อเกิดความคับข้องใจก็ได้หนังสือเป็นตัวช่วยในการจัดการกับอาการนั้น และพลับพลาเป็นนักศึกษาแพทย์ ชั้นปีที่ 1 เธอเป็นคนอ่อนหวาน เรียบร้อย และเรียนเก่ง พ่อแม่ของเธอแยกทางกันตั้งแต่เธอเด็ก ๆ และแม่ก็เป็นฝ่ายเลี้ยงดูเธอ ด้วยความที่เธอเป็นลูกคนเดียวจึงทำให้แม่และยายรักและคาดหวังกับเธอเป็นอย่างมาก โดยทั้งสองตัวละครมีพฤติกรรมเก็บกด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

“สิ่งที่อยากกระทำ... ตะโกนใส่โทรศัพท์ดัง ๆ โดยไม่ต้องอายใคร บอกว่าแม่กำลังคุกคามเธอ เหมือนกำลังใช้มีดจี้จนเธอไม่มีทางไป สุดท้ายต้องเก็บตัวเองแอบไว้ในลิ้นชัก เขียนความทรงจำที่ไม่น่าจำ มาอ่านให้ปลาทองฟัง”

(วันเกิดของเค้าโหมง, 2561, หน้า 76)

เหตุการณ์ที่แม่ออกไปทำงาน และโทรมาต่อว่าเค้าโหมงที่ออกไปจากบ้าน ไม่ดูแลพี่และน้องตามคำสั่งแม่ จากคำพูดของแม่ ทำให้เธอน้อยใจแม่ อยากจะต่อว่าแม่ อยากจะต่อว่าพี่และน้องที่ไม่รู้จักช่วยเหลือตัวเองบ้าง แต่ก็ทำไม่ได้ ต้องเก็บความรู้สึกและคำพูดเหล่านั้นเอาไว้ จนกลายเป็นพฤติกรรมเก็บกดเพราะกลัวว่าหากทำหรือพูดออกไป แม่จะไม่รักกลัวแม่โกรธ กลัวพี่และน้องไม่พูดด้วย เธอจึงเลือกที่จะเก็บมันไว้คนเดียวและเมื่อมีปัญหาใด ๆ เธอก็เลือกที่จะเงียบและหันมาบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ลงในสมุดและเล่าให้ปลาทองฟัง พฤติกรรมนี้เกิดจากพ่อแม่ทะเลาะกัน ดังข้อความต่อไปนี้

“เค้าโหมงปวดหัวเมื่อได้ยินแม่ประชดประชัน ปวดใจเมื่อเห็นพอมองแม่อย่างเฉยเมย มีครั้งหนึ่งที่เธอรู้สึกว่าพ่อใจร้าย พ่อพูดเยาะว่าแม่ไม่มีรายได้ เวลามีค่าใช้จ่ายพิเศษก็ต้องมาจ้อพ่อ คำพูดของพ่อฟังดูเหมือนแม่เป็นคนไร้ค่า ทั้งที่แม่คอยดูแลทุกคนในบ้านมาตลอด เพราะอย่างนี้เค้าโหมงจึงติดหนังสือมากขึ้นกว่าแต่ก่อน อ่านเล่มไหนก็สมมติว่าเข้าไปเป็นตัวละครอยู่ในเล่มนั้น ไม่อยากเป็นตัวเองทั้งสี่สิบสี่ชั่วโมง”

(วันเกิดของเค้าโหมง, 2561, หน้า 28)

เมื่อพ่อแม่ทะเลาะกันเรื่องเงิน พ่อมักจะต่อว่าแม่ที่แม่ใช้จ่ายเยอะแต่ไม่ทำงาน แม่จึงออกไปทำงานประจำ พ่อ จนละเลยลูก และสั่งให้เค้าเฝ้าดูแลพี่และน้องแทนแม่ เมื่อกลับบ้านทั้งสองก็ทะเลาะกันเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นประจำ และในตอนที่พ่อแม่เกิดปากเสียงกัน เค้าเฝ้ามักจะปวดหัวบ่อย ๆ เธอจึงเลือกที่จะเก็บตัวอยู่เงียบ ๆ กับการอ่านหนังสือ การจดบันทึกเรื่องราวลงในสมุดเพื่อจะได้ไม่ต้องรับรู้การทะเลาะกัน จะเห็นได้ว่าปัญหาบางสิ่งบางอย่างที่ฝังลึกอยู่ในใจของเด็กเมื่อไม่สามารถระบายออกมาได้ เขาก็จะเก็บมันไว้และเครียดกับปัญหานั้นคนเดียว ซึ่งอาจจะกลายเป็นปมด้อยที่ฝังลึกอยู่ในใจของเขาตลอดไป

“เราโกรธง่าย เหมือนมีความโกรธฝังอยู่ในตัว เพียงแต่เราไม่แสดงออก บางครั้งเราอยากกรี๊ดร้องออกมาดัง ๆ เวลาที่ไม่พอใจ แต่เราไม่กล้าทำ เราไม่เคยทำกิริยาแยะ ๆ มาก่อนเลย กลัวคนอื่นจะบอกว่าดูไม่เป็นผู้ใหญ่”

(วันเกิดของเค้าเฝ้า, 2561, หน้า 63)

พลับพลาออกมาเล่าเรื่องราวของตนเองในกลุ่มสนทนาบำบัด สะท้อนพฤติกรรมที่ไม่กล้าแสดงความรู้สึกที่แท้จริงของตัวเองออกมา เธออยากกรี๊ดร้องเมื่อไม่พอใจเพื่อเป็นการระบายความรู้สึกที่คับข้องใจ แต่เธอก็ไม่สามารถกระทำได้ เพราะกลัวคนอื่นจะมองเธอไม่ดี ทั้งเธอยังต้องการรักษาภาพลักษณ์ของตัวเอง จึงได้แต่ซ่อนความรู้สึกไว้ จนเป็นเหตุให้เธอต้องแสดงพฤติกรรมในด้านลบ นั่นคือ การคบผู้ชายที่ละสองคน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เธอใช้ระบายความเครียด และสาเหตุที่เธอแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นก็เพราะปัญหาครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างกัน ดังข้อความต่อไปนี้

“แล้วในที่สุดเราก็ทำเรื่องแย่มากๆ เหมือนกันนะว่าทำไมถึงกล้าทำ เราคบผู้ชายซ้อนกันสองคนในเวลาเดียวกัน เราสนุกมากเลยตอนนั้น แต่ไม่ได้มีความสุขสักหรอกนะ ไม่รู้เหมือนกันว่าต้องการอะไรอ้อ ! เราลืมบอกไป พ่อกับแม่เราหย่ากันตั้งแต่เราเพิ่งสี่ขวบ พ่อเขาก็มีลูกใหม่ เราแอบส่องเฟซบุ๊กเขาเวลาเห็นเขาไปเที่ยวไหนกัน เราก็จะเก็บมาเปรียบเทียบกับตัวเอง”

(วันเกิดของเค้าเฝ้า, 2561, หน้า 63)

พฤติกรรมของพลับพลา มีสาเหตุมาจากการที่พ่อแม่หย่าร้างกัน ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เธอขาดความรัก ความอบอุ่น จนต้องออกไปหาความรักจากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คนในครอบครัวและต้องปิดบังความรู้สึกหลาย ๆ อย่างไว้กับตัวเองเพราะหาที่ปรึกษาไม่ได้และกลัวว่าตัวเองจะทำตัวไม่ดีจนทำให้แม่และยายนั้นเสียใจ

ดังนั้น พฤติกรรมการเก็บกด ปรากฏใน 2 ตัวละคร คือ เค้าเฝ้าและพลับพลา สาเหตุเกิดจากปัญหาครอบครัว คือ พ่อแม่ทะเลาะกันและพ่อแม่หย่าร้างกัน ทำให้เด็กได้รับความรัก ความเอาใจใส่ไม่มากพอ จนทำให้พวกเขาเกิดการแสดงพฤติกรรมเก็บกดออกมา โดยจะไม่สามารถแสดงพฤติกรรมตามที่เขารู้สึก ทำให้ต้องปิดบังหรือเก็บสิ่งต่าง ๆ ไว้คนเดียว อาจแสดงออกโดยการบอกเล่าเรื่องราวลงในสมุดบันทึก หรืออาจแสดงออกด้วยวิธีการหาความรักจากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คนในครอบครัว ซึ่งสาเหตุปัญหาครอบครัวเช่นนี้ทำให้เด็กไม่มีวิธีการแก้ปัญหาหรือมีที่ปรึกษาเพื่อคอยแนะนำแนวทางแก้ไข จนทำให้เขาต้องแสดงพฤติกรรมอย่างอื่นออกมาเพื่อทดแทนสิ่งที่เขาไม่ได้รับหรือทดแทนความรู้สึกที่เขาารู้สึกว่าขาดหายไป

1.3 การแสดงพฤติกรรมถอยหลัง (Regression)

เดวิด คัทนิช (2547, หน้า 298) การแสดงพฤติกรรมถอยหลังเป็นการแสดงพฤติกรรมย้อนกลับไปที่ลักษณะเหมือนพฤติกรรมที่เคยทำมาในอดีต พฤติกรรมนี้จะเกิดขึ้นเมื่อประสบความไม่มั่นคงทางจิตใจ มีความคับข้องใจ

ซึ่งการแสดงพฤติกรรมถอยหลังนี้พบเป็นจำนวนมากได้ในวัยเด็ก โดยในวัยเด็กจะพบในลักษณะที่ครอบครัวมีสมาชิกใหม่ กลไกป้องกันตนเองชนิดนี้จะทำให้เด็กไม่รู้จักระเบียบและช่วยเหลือตนเองไม่ได้

ตัวละครเค้าโมงและพลับพลา มีการแสดงพฤติกรรมถอยหลัง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

“เค้าโมงเคยเป็นคนช่างพูด เวลาอ่านหนังสือเรื่องไหนจบ เธอชอบเล่าให้คนในบ้านฟัง โดยเฉพาะเวลาที่กำลังอยู่บนรถ ครั้งหนึ่งพ่อขับรถไปบนถนนพลโยธินจะไปเยี่ยมป้าแด้ว พี่สาวแม่ที่เพิ่งออกจากโรงพยาบาล”

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, หน้า 42)

เหตุการณ์ขณะทุกคนนั่งรถไปเยี่ยมญาติที่โรงพยาบาล เค้าโมงน้อยใจพ่อแม่เพราะคิดว่าเธอไม่มีความสำคัญในสายตาของพ่อแม่ ทำให้เธอกลับไปแสดงพฤติกรรมถอยหลัง นั่นคือ การกลับไปเป็นคนพูดน้อยเช่นเดิม สาเหตุเกิดจากการคำพูดของพ่อแม่ที่เสียดแทงใจของเค้าโมง โดยเมื่อเธอพูดอะไรไปคนในครอบครัวก็ไม่เคยรับฟังเธอ ละเลยคำพูดของเธอ ไม่สนใจเธอ และกล่าวต่อว่าเธอ ซึ่งส่งผลกระทบต่อจิตใจของเค้าโมง ดังข้อความต่อไปนี้

“สงสัยมีคนแฉ่งไปก่อนเรา”

“เวลานั้นไฟถนนดับหมด” เค้าโมงเล่าซ้ำอีกครั้ง

“ดูซิ ตำรวจจะจับได้ไหม” แม่มองตามรถบรรทุก

“เวลานั้นไฟดับหมด” เค้าโมงเสียงดังกว่าเดิม “ทุกคนในเมืองหลับไหล”

“เค้าโมงพูดอะไร” พ่อหันมาขมวดคิ้วไล่

“เค้าโมงพูดมาก” ไก่จุกล้อ “เค้าโมงซี้ไม้”

“พูดมาก” แม่ลากเสียงยาว “ตั้งแต่นั้นรถมายังไม่หยุดเลย”

“แม่รำคาญเค้าโมงหรือ”

“ใครจะไม่รำคาญ หูจะดับอยู่แล้วเนี่ย” แม่หัวเราะ ยกแก้วกาแฟขึ้นมาดูตูด สูดทำยจึ่งพูดว่า “แม่ล้อเล่น” แต่ตอนนั้นเค้าโมงเอาหมอนปิดหน้า ไม่ได้ยินแล้วว่าแม่ล้อเล่น

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, หน้า 43)

ครอบครัวของเค้าโมงกำลังขับรถไปเยี่ยมญาติ โดยเค้าโมงต้องการเล่าเรื่องยักษ์ใจดีให้คนบนรถฟัง แต่ไม่มีใครสนใจเธอเพราะมัวสนใจรถคันข้างหลัง ทั้งพ่อและแม่ก็ยังต่อว่าเธอว่าเป็นเด็กพูดมากอีกด้วย จะเห็นได้ว่า คำพูดที่พ่อและแม่ต่อว่าเค้าโมง ไม่ว่าจะป็นคำพูดที่จริงจังหรือพูดเล่นก็ตาม ก็อาจทำให้เด็กเกิดความน้อยใจ และส่งผลให้เด็กแสดงพฤติกรรมถอยหลังออกมา อย่างเช่นเค้าโมงที่กลับไปเป็นเด็กที่พูดน้อยดังเดิม จะเห็นได้ว่า หากคนในครอบครัวพูดจาที่กระทบกระเทือนจิตใจเด็กก็จะทำให้เด็กกลับไปแสดงพฤติกรรมถอยหลังได้

“เรากลายเป็นคนเลือนลอย แต่ความจริงมันอาจจะเป็นอย่างนั้นตั้งแต่นั้นตั้งแต่แรกแล้วก็ได้ เราารู้สึกว่าตัวเองจมดิ่งลงไปใต้น้ำ ไม่มีอะไรในหัว เราเลิกสนใจสิ่งรอบข้าง ไม่อยากไปเรียน แต่ก็ไปนั่งอย่างนั้นละ ไม่มีอะไรเข้าหัว”

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, หน้า 65)

พลับพลาเล่าเรื่องของตนเองในกลุ่มสนทนาบำบัด เธอเล่าว่าเธอกลับไปเป็นคนเฉื่อยล้าอีกครั้ง เธอไม่สนใจโลกภายนอก ไม่อยากเรียนหนังสือ เนื่องจากเธอรู้สึกเหนื่อยและกดดันในความคาดหวังของแม่และยาย ดั่งข้อความต่อไปนี้

“แม่บอกว่าเราเป็นคนอ่อนหวานน่ารัก เพียงพร้อมไปหมดทุกอย่าง เราไม่ถึงกับอัจฉริยะอย่างที่ภาซี แต่เราได้คะแนนดีมาตลอด แม่กับยายสนับสนุนให้เราเรียน เราไม่ต้องรับผิดชอบงานที่บ้าน แค่เก็บงานก็ยังไม่เคย แม่ทำให้เราทั้งหมด บอกว่าถ้าเราเรียนได้คะแนนดีก็เป็นการตอบแทนบุญคุณแล้ว แต่ไม่รู้เพราะอะไรเรากลับไม่เคยมั่นใจในตัวเองเลย”

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, หน้า 65)

พลับพลากดดันตัวเอง เพราะแม่และยายหวังในตัวเธอมาก เมื่ออยู่บ้านเธอไม่ต้องทำอะไรเลย แม่และยายจะทำให้ทุกอย่าง แม่และยายบอกว่าเธอไม่ต้องทำอะไรเลยเพียงแค่ให้เธอตั้งใจเรียนให้ได้คะแนนดี ๆ และประสบความสำเร็จในการเรียนก็พอแล้ว เมื่อเกิดความคาดหวัง เธอจึงต้องการทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุด แต่เธอกลับไม่เคยมั่นใจในสิ่งที่เธอทำ ความกดดันตัวเองนี้จึงทำให้เธอเครียดและทำให้เธอกลับไปเป็นคนเฉื่อยล้าที่ไม่อยากรับรู้อะไร และไม่ยอมรับฟังเรื่องที่ทำให้เธอเป็นกังวลอีกต่อไป จนเธอแทบจะกลายเป็นโรคซึมเศร้า ถึงขั้นคิดอยากจะทำตัวตาย

ดังนั้น การแสดงพฤติกรรมถอยหลัง ปრაภาใน 2 ตัวละคร คือ เค้าโมงและพลับพลา สาเหตุเกิดจากการคำพูดของพ่อแม่ คือ เมื่อพ่อแม่พูดไม่ดีกับลูกก็จะทำให้เขาฝังใจกับคำพูดนั้น จนไม่กล้าแสดงพฤติกรรมที่ตนเคยกระทำออกมาเพราะกลัวว่าจะโดนต่อว่าอีก และการกดดันตัวเองของเด็ก คือ การที่พ่อแม่คาดหวังกับลูกมากเกินไป ทำให้เขาได้รับแรงกดดันจนกลายเป็นแสดงความเครียดออกมา และส่งผลให้เขากลับไปแสดงพฤติกรรมก่อนหน้า เพราะเห็นว่าหากแสดงพฤติกรรมดังกล่าวออกไปแล้วจะทำให้ตัวเองไม่คิดมากและไม่มีเรื่องที่จะส่งผลกระทบต่อจิตใจของพวกเขาอีก

1.4 การแสดงปฏิกิริยาตรงกันข้ามกับความรู้สึกที่แท้จริง (Reaction Formation)

เดิมศักดิ์ คทวณิช (2547 : 298) การแสดงปฏิกิริยาตรงกันข้ามกับความรู้สึกที่แท้จริงเป็นการเก็บความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองเอาไว้ ซึ่งสังคมไม่ยอมรับแล้วแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับความรู้สึกของตนเพื่อไม่ให้ถูกบุคคลในสังคมตำหนิ รวมทั้งเพื่อรักษาศักดิ์ศรีของตนเอง กลไกป้องกันตนเองชนิดนี้จะทำให้ผู้กระทำดูเป็นคนที่ไม่จริงจัง

ภาซีเป็นอีกหนึ่งตัวละครที่สำคัญที่ทำให้ผู้อ่านได้เห็นพฤติกรรมของเด็กที่เพียบพร้อมมากเกินไป เขาเป็นนักปรัชญา เรียนจบเมื่อนอก พ่อแม่เป็นหมอ ชอบแต่งตัวแว่นนักเรียนเกาหลีสวย เป็นคนสดใส ร่าเริง เรียนเก่ง ชอบสร้างเสียงหัวเราะให้คนอื่น และเขาเป็นโค้ชในกลุ่มสนทนาบำบัด แต่ภายใต้ความสดใสของเขานั้นกลับมีบางอย่างที่คนอื่นคาดไม่ถึงแฝงอยู่ ซึ่งตัวละครภาซีมีพฤติกรรมที่แสดงปฏิกิริยาตรงกันข้ามกับความรู้สึกที่แท้จริง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

“ในเวลานั้นผมเหมือนใส่หน้ากากอยู่ ไม่มีใครเห็นว่าผมอ่อนแอแค่ไหน ทุกคนเห็นแค่เปลือกนอกที่ผมสร้างขึ้น มา พวกเขาคิดว่าผมแข็งแกร่ง ทั้งที่ในใจผมร้องไห้ตลอดเวลา”

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, หน้า 61)

ภาซีเล่าเรื่องราวของตนเองในกลุ่มสนทนาบำบัด เขาเล่าถึงการแสดงพฤติกรรมตรงข้ามกับความจริงของตนเอง ภายนอกเขาดูร่าเริง สดใส เป็นคนชอบสร้างเสียงหัวเราะให้คนอื่นอยู่เสมอ แต่ภายในใจของเขานั้นมีความอ่อนแอแฝงอยู่ สาเหตุเกิดจากที่เขากดดันตัวเองมากเกินไป ดั่งข้อความต่อไปนี้

“ผมแบกความรู้สึกของคนอื่น กลัวว่าคนที่เฝ้าผมจะผิดหวัง เวลาได้คะแนนเก้าเต็มสิบ แม้จะเป็นคะแนนสูงสุดของโรงเรียน คนอื่นบอกว่าเขาอิจฉาผม แต่ตัวผมเองกลับนั่งก้มดูใจว่าอีกหนึ่งคะแนนนั้นหายไปได้อย่างไร ผมทำอะไรผิด ผมยังพยายามไม่มากพอ หรือผมอยากจะสอบใหม่ ผมเก็บความกังวลทั้งหมดไว้กับตัวเองคนเดียว ไม่บอกพ่อแม่ ไม่บอกน้องชาย ไม่บอกเพื่อน คนรอบข้างคิดว่าผมเป็นคนสบาย ๆ ไม่ทุกข์ร้อน มีความคิดเป็นผู้ใหญ่ เข้าใจโลกมากกว่าวัย ไม่มีใครคิดว่าผมกดดัน”

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, หน้า 60)

ภาชีอยู่ในครอบครัวที่ดีพร้อมทุกอย่าง พ่อแม่เป็นหมอบทัญญู เขาอยากเก่งเหมือนพ่อแม่ แม้ว่าเขาจะเก่งอยู่แล้ว แต่เขากลับมองว่ามันยังดีไม่พอเมื่อเทียบกับพ่อแม่ของเขา สิ่งเหล่านี้จึงทำให้เขาไม่มีความสุขในการใช้ชีวิต เพราะเขากลัวสายตายคนอื่นที่มองมา กลัวพ่อแม่ผิดหวัง และเขาแบกความคาดหวังของพ่อแม่เอาไว้มากเกินไปที่จะปล่อยวางสิ่งเหล่านั้นได้ จะเห็นได้ว่าภาชีมีความกดดันตัวเองเป็นอย่างมาก มองว่าสิ่งที่ตนเองทำยังไม่ดีพอ เขาจึงเลือกที่จะเก็บงำความรู้สึกที่แท้จริงเอาไว้ไม่ให้ใครรู้ แล้วหลอกทุกคนว่าเขาสบายดี แล้วแสดงพฤติกรรมที่ตรงกันข้ามออกมาเพื่อปกปิดความอ่อนแอของตนเองเอาไว้

ดังนั้น การแสดงปฏิกิริยาตรงกันข้ามกับความรู้สึกที่แท้จริง ปรากฏเพียงตัวละครเดียว คือ ภาชี เกิดจากการกดดันตัวเองมากเกินไป เนื่องจากเขามีครอบครัวที่เพียบพร้อมทุกอย่าง พ่อแม่เก่ง เขาก็อยากเก่งให้ได้เหมือนพ่อแม่ และเมื่อทำอย่างพ่อแม่ไม่ได้ก็เกิดการกดดันตัวเอง จนต้องเก็บความรู้สึกที่แท้จริงเอาไว้และแสดงพฤติกรรมที่ตรงกันข้ามออกมาเพื่อปกปิดความอ่อนแอของตัวเอง การที่มีครอบครัวเพียบพร้อมก็ไม่ได้แปลว่าสมาชิกในครอบครัวจะมีความสุขเสมอไป เพราะการที่มีพร้อมเกินไป ก็ทำให้เกิดความคาดหวังมากด้วยกัน และนำมาสู่ความกดดันในการดำเนินชีวิตอีกด้วย

ฉะนั้น พฤติกรรมที่เกิดจากกลไกการป้องกันตนเองของวัยรุ่นเกิดจากปัญหาครอบครัวทั้งสิ้น ได้แก่ ปัญหาพ่อแม่หย่าร้างกัน พ่อแม่ทะเลาะกัน คำพูดของพ่อแม่ที่เสียดแทงใจ พ่อแม่กดดันในด้านการเรียน และการกดดันตัวเองมากเกินไปของลูก ทั้งหมดนี้ทำให้พวกเขาเกิดภาวะเครียด จึงต้องสร้างกลไกการป้องกันตนเองจากความทุกข์ ความกังวลใจ และความกดดันอีกต่อไป

2. ปมด้อยในลำดับการเกิด

ปมด้อยในลำดับการเกิดเป็นปัญหาความสัมพันธ์ภาพในครอบครัว ซึ่งลำดับการเกิดในครอบครัวมีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลตามทฤษฎีของอัลเฟรด แอดเลอร์ โดยศึกษาผ่านแนวคิดของซูว์รี คิวแพพท์ (2549) จากการศึกษาพบปัญหาพฤติกรรมที่เป็นปมด้อยของตัวละครในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง สาเหตุเกิดจากลำดับการเกิด (Birth Order) ซึ่งลำดับการเกิดหรือตำแหน่งในครอบครัวมีผลต่อบุคลิกภาพของลูก คือ ลูกคนแรกมักจะได้รับความรักจากพ่อแม่ ลูกคนที่สอง พ่อแม่เริ่มมีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูจึงไม่เครียดเท่าลูกคนแรก และลูกคนเล็ก มักจะได้รับความสนใจจากพ่อแม่และพี่ ๆ ทำให้มักจะถูกเลี้ยงดูอย่างตามใจ ในขณะที่เดียวกันก็ขาดอิสระในการดำเนินชีวิตของตน พฤติกรรมที่เกิดจากลำดับการเกิดของวัยรุ่น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

นกกระต๊อเป็นลูกสาวคนเล็กของบ้าน เป็นน้องของไก่จุกและเค้าโมง เธอเป็นคนอารมณ์ดี เป็นคนขี้เล่น แต่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ต้องให้พี่สาวช่วยตลอด และเป็นคนที่ตัดสินใจเองไม่ได้ โดยนกกระต๊อ เค้าโมง และไก่จุก มีพฤติกรรมที่เกิดจากลำดับการเกิด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

“เค้าโหมงยอมรับว่าตัวเองอิจฉาไก่อ๊จ เพราะถึงเจ้าหล่อนจะเอาแต่ใจ อารมณ์ปรวนแปร แต่กลับเป็นลูกสาวที่พ่อรักมากที่สุด หลังเลิกงานจะโทรมาคุยกันกะหุ่่งกะหิง ถ้าแม่ได้ยินเข้า แม่จะถามว่าพ่อพูดอะไรบ้าง พ่อได้คำตอบก็บ่นเป็นฉาก ๆ ตอนหลังไก่อ๊จจึงไม่บอกอะไร แม่เลยประชดว่ารักลูกนั้นก็ไปอยู่กับพ่อ แม่อยู่กับนกระตืดสองคนก็ได้ ถ้าพ่อกับแม่หย่ากันแล้วแบ่งลูกไปเลี้ยง ไก่อ๊จคงอยู่กับพ่อนกระตืดอยู่กับแม่ เค้าโหมงไม่รู้ว่าจะอยู่กับใคร ลูกคนกลางมักเป็นส่วนเกิน ยิ่งเป็นลูกคนกลางที่ไม่สวย เรียนไม่เก่งเท่าลูกคนโต ไม่น่ารักซึ้ออนเท่าลูกคนเล็ก ไม่รู้จะทำอย่างไรให้พ่อกับแม่หันมามอง”

(วันเกิดของเค้าโหมง, 2561, หน้า 17 - 18)

เค้าโหมงน้อยใจพ่อแม่เกิดจากการที่พ่อแม่ไม่ใส่ใจ นำมาซึ่งความอิจฉาพี่สาวและน้องสาวของตัวเอง ซึ่งพ่อรักไก่อ๊จพี่สาวคนโตเป็นพิเศษ และแม่รักนกระตืดน้องสาวเป็นพิเศษ เหลือแต่เธอที่ได้รับความรักจากพ่อแม่ที่น้อยที่สุด เนื่องจากเค้าโหมงเป็นลูกคนกลางที่สามารถทำอะไรได้ด้วยตัวเอง จึงทำให้พ่อและแม่คิดว่าเธอนั้นสามารถดูแลและช่วยเหลือตัวเองได้

จึงไม่เป็นห่วงเธอในการใช้ชีวิต เธอจึงเกิดความน้อยใจและรู้สึกอิจฉาพี่น้องที่ได้รับความรักจากพ่อแม่ แต่เธอกลับไม่มีใครรัก

“ไก่อ๊จที่บอกว่าแพ้ไปเสียหมด กินปูแล้วคัน กินเนื้อแล้วผื่นขึ้น กินหอยแครงแล้วปวดหัว แม่ทำอย่างนี้ จะกินอย่างนั้น แต่พอวันดีคืนดีก็เห็นกินได้ปกติ เค้าโหมงจึงคิดว่าพี่สาวของเธอไม่ได้แพ้อาหารหรือจะเป็นแค่อาการทางใจหรืออาจจะเรียกร้องความสนใจ”

(วันเกิดของเค้าโหมง, 2561, หน้า 68)

พฤติกรรมซึ้อจของเค้าโหมงที่เห็นว่าพ่อแม่ตามใจไก่อ๊จ จนแอบว่าพี่สาวว่าแท้จริงแล้วอาจจะไม่ใช่อาการทางใจที่โดนพ่อแม่กดดัน แต่อาจเป็นการเรียกร้องความสนใจจากพ่อแม่ พฤติกรรมนี้เกิดจากตำแหน่งการเกิดที่เค้าโหมงมองว่าพ่อแม่รักและใส่ใจไก่อ๊จพี่สาวคนโตมากเกินไป โดยพ่อตามใจไก่อ๊จทุกอย่าง ลูกอยากได้อะไรก็หามาให้ ผิดกับเธอที่อยากได้อะไรก็ไม่เคยได้ หรือแม้แต่ของฝากพ่อก็ซึ้อสิ่งที่ไม่ชอบมาให้ และเธอก็มักจะน้อยใจที่ตัวเองเกิดมาเป็นลูกคนกลาง ซึ่งพฤติกรรมนี้เกิดจากตำแหน่งการเกิดที่พ่อแม่มักจะใส่ใจและให้ความรักกับลูกคนโตมากกว่าลูกคนกลาง

“เค้าโหมงสะเทือนใจ เธอไม่อยากทำอะไรเหมือนกับนกระตืดเพราะแม่มักจะชมแต่น้อง ถ้านกกระตืดเลือกเรียนวาดรูป เค้าโหมงจะเลือกปั้นดิน ถ้านกกระตืดหัดเล่นแบดมินตัน เค้าโหมงก็จะเลือกยิมนาสติก อย่างที่เขียนไว้ในบันทึกนั้นปะไร เค้าโหมงอยากเรียนทำเบเกอรี่ แต่พอนกกระตืดเลือกก่อน เธอก็เปลี่ยนไปเลือกอาหารหวาน แล้วตัวเธอก็อิจฉาน้องที่ได้ทำขนมน่ารัก เก็บเอามาโกรธทั้งที่นกระตืดไม่ได้ทำผิด”

(วันเกิดของเค้าโหมง, 2561, หน้า 88)

แม่พาเค้าโหมงและนกระตืดไปเรียนทำอาหาร เมื่อทำกิจกรรมใด ๆ เสร็จ แม่ก็จะชมแต่นกกระตืดคนเดียวไม่เคยชม ไม่เคยสนใจเค้าโหมงเลย ทำให้เธอต้องแสดงพฤติกรรมซึ้อจออกมา เธออิจฉาที่แม่ให้ความรัก ความใส่ใจน้องสาวมากกว่าตน และเมื่อน้องสาวจะทำอะไร เธอก็จะทำอีกสิ่งหนึ่ง โดยจะหลีกเลี่ยงกิจกรรมเดียวกัน เนื่องจากเธอไม่ยอมให้แม่เปรียบเทียบเธอและนกระตืด เพราะเมื่อเปรียบเทียบกันทีไรแม่ก็ต้องชมว่านกระตืดดีกว่าทุกที ซึ่งจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมที่เค้าโหมงแสดงออกมานั้นสาเหตุเกิดจากลำดับการเกิดที่พ่อแม่ให้ความรักลูกไม่เท่ากัน โดยจะรักลูกคนเล็กมากกว่า

“เค้าโมง” นกกระต๊อดเคาะประตู “เข้านี้มีอะไรกิน”
 “แม่หุงข้าวไว้ ไม่รู้ว่าแกงจืดเมื่อวานยังมีอยู่หรือเปล่า”
 “อ๊ี้ แกงจืดปลาหมึกยัดไส้หมูสับ ตี๊ดไม่ชอบ แม่ทำทำไมก็ไม่รู้”
 “ก็ไก่จุกบ่นอยากกิน”

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, หน้า 13)

พ่อแม่ไม่อยู่บ้าน และแม่ก็ได้ทำอาหารที่ไก่จุกอยากกินไว้ให้ แสดงให้เห็นว่าแม่ใส่ใจไก่จุกที่สาวคนโตที่บ้าน เพราะไก่จุกเป็นลูกที่พ่อแม่หวังคต ทั้งไก่จุกเรียนเก่ง เมื่อไก่จุกอยากทำหรืออยากกินอะไร พ่อแม่ก็จะตามใจทุกอย่าง จึงทำให้ไก่จุกมีนิสัยเอาแต่ใจ เพราะรู้ว่าไม่ว่าตนจะอยากได้อะไรหรืออยากทำอะไร พ่อแม่ก็จะให้ได้ทุกอย่าง ดังข้อความต่อไปนี้

“ตี๊ดไม่ชอบเจ้านี้ สกปรก”
 “สกปรกที่ไหน มันก็แค่ผ่านม กินแล้วจะตายหรือไง”
 “มันขย่ะแซยง”
 “ไม่หัดทำตัวเป็นคนง่าย ๆ บ้าง”
 “ทำไมต้องทำด้วยละ” นกกระต๊อดย่น “ที่ไก่จุกประหลาดกว่านี้ยังมีใครว่า”

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, หน้า 14)

นกกระต๊อดให้เค้าโมงอุ้มนมให้กิน แต่นมเกิดฝ้า นกกระต๊อดจึงไม่ยอมกิน แสดงถึงพฤติกรรมเอาแต่ใจของนกกระต๊อด ซึ่งจะแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่านกกระต๊อดนั้นเลียนแบบนิสัยเอาแต่ใจมาจากไก่จุกที่สาวคนโต ทั้งนกกระต๊อดก็โดนตามใจจนติดเป็นนิสัย ถึงขั้นใช้ให้เค้าโมงที่สาวคนรองทำโน่น ทำนี่ให้เป็นประจำ โดยที่ตนนั้นไม่ลงมือทำอะไร เพราะพ่อแม่ไม่เคยให้ทำ จนทำอะไรเองไม่เป็นและช่วยเหลือตนเองไม่ได้

ดังนั้น พฤติกรรมที่เกิดจากลำดับการเกิด ปรากฏ 3 ตัวละคร คือ เค้าโมง ไก่จุก และนกกระต๊อด โดยเค้าโมงเป็นลูกคนกลางที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ จึงมักจะไม่ค่อยได้รับความรักจากพ่อแม่มากนัก เนื่องจากพ่อแม่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงลูกคนแรกมาแล้ว จึงทำให้เค้าโมงเกิดรู้สึกอิจฉาที่และน้อง ไก่จุกเป็นที่สาวคนโตที่จะได้รับความใส่ใจจากพ่อแม่เป็นพิเศษ ทำให้ไก่จุกมีนิสัยเอาแต่ใจ และนกกระต๊อดเป็นลูกคนสุดท้อง พ่อแม่มักตามใจคอยช่วยเหลือทุกอย่าง ทำให้เด็กขาดอิสระในการดำเนินชีวิตและไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้

บทสรุป

พฤติกรรมของวัยรุ่นถือว่ามีผลสำคัญที่คนในสังคมไม่ควรมองข้ามเพราะวัยรุ่นมีความอ่อนไหวต่อสิ่งรอบข้างเป็นอย่างมาก ซึ่งพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของพวกเขาอาจจะส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของเขาและประเทศชาติได้ในอนาคต การศึกษาพฤติกรรมของวัยรุ่นในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่นผ่านทฤษฎีกลไกการป้องกันตัวเองของซิกมันด์ ฟรอยด์ ศึกษาผ่านแนวคิดของเดวิด คัทวณิช แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การถอยหนี การเก็บกด การแสดงพฤติกรรมถอยหลัง และการแสดงปฏิกิริยาตรงกันข้ามกับความรู้สึกที่แท้จริง และพฤติกรรมที่เกิดจากปมด้อยของตำแหน่งการเกิดตามทฤษฎีของอัลเฟรด แอดเลอร์ ศึกษาผ่านแนวคิดของซูวีร์ คิวะแพทซ์ โดยสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นในเรื่องแสดงพฤติกรรมออกมาเกิดจากปัญหาครอบครัวทั้งสิ้น สาเหตุที่พบมากที่สุด คือ พ่อแม่รักลูกไม่เท่ากันเกิดจากตำแหน่งการเกิด ทำให้เด็กต้องแสดงพฤติกรรมอิจฉาและน้อยใจออกมา

ซึ่งพฤติกรรมนี้มักจะเกิดในลูกคนกลางที่มักไม่ได้รับความสนใจจากพ่อแม่เท่ากับลูกคนโตและลูกคนเล็ก ดังที่เค้าโม่จะมีจะระบายความรู้สึกในไดอารี่แสดงความน้อยใจที่ตนนั้นโดนละเลยจากพ่อแม่ ไม่เหมือนกับไก่จุกพี่สาวและนกกระตีดัดน้องสาวที่พ่อแม่ตามใจและห่วงใยมากกว่าตน สาเหตุรองลงมา คือ พ่อแม่กดดันลูกในด้านการเรียนทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมการถอยหนี ด้วยความคาดหวังของพ่อแม่ อยากให้ลูกได้รับสิ่งดี ๆ และให้ลูกมีต้นทุนที่ดีจึงผลักดันให้ลูกเรียนในสิ่งที่พ่อแม่ต้องการ พ่อแม่อาจไม่รู้ว่าตัวเองกดดันลูกมากเกินไป จนทำให้เด็กเกิดภาวะเครียดและต้องการหลุดพ้นจากภวะนั้นจึงแสดงพฤติกรรมถอยหนีออกมาด้วยการปลีกตัวแยกออกจากสังคม และอีกพฤติกรรมที่ทำให้เด็กเกิดภาวะเครียด คือ ความคาดหวังจากพ่อแม่ที่อยากให้ลูกเป็นอย่างที่ตนต้องการ ทำให้เด็กเกิดการแสดงพฤติกรรมถอยหนีและแสดงปฏิกิริยาที่ตรงข้ามกับความรู้สึกออกมาเพื่อให้ตนนั้นหลุดพ้นจากภาวะเครียด พฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากความกดดันของคนในครอบครัว ทั้งสิ้นที่ทำให้เด็กเกิดภาวะต่าง ๆ ทั้งกดดัน เครียด อยากออกมาจากจุดนั้นหรือคิดสั้นจนอยากจะทำตัวตาย ดังที่ สรวงมณฑ์ สิทธิสมาน (2562 : ออนไลน์) กล่าวว่า เด็กฆ่าตัวตายเกิดจากปัญหาในครอบครัวที่พ่อแม่บังคับ กดดัน และคาดหวัง กับลูกมากเกินไป ทำให้เด็กเกิดภาวะเครียดและเลือกที่จะจบชีวิตลงด้วยการฆ่าตัวตาย และที่พบน้อยที่สุด คือ คำพูดของพ่อแม่ เพราะเด็กจะคิดว่าคำพูดของตนไม่สำคัญ พ่อแม่จึงไม่ใส่ใจ ทั้งยังกล่าวต่อว่าตนอีกด้วย จึงกลับไปแสดงพฤติกรรมถอยหลังที่ตนเคยกระทำในอดีตเพื่อหลีกเลี่ยงความน้อยใจนั้น ต่อมาคือพ่อแม่ทะเลาะกันทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมเก็บกด การทะเลาะกันของพ่อแม่ส่งผลกระทบต่อเด็ก ทำให้เขามักจะปวดหัว ทุกข์ใจ และเลือกที่จะอยู่คนเดียวในโลกของตนเอง ต่อมาคือพ่อแม่หย่าร้างกันทำให้เด็กขาดความรักความอบอุ่น ขาดที่ปรึกษา จึงทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมเก็บกด เขาจึงต้องเก็บซ่อนความรู้สึกที่ไม่ดีไว้กับตนเอง และสุดท้ายคือพ่อแม่ตามใจลูกมากเกินไปทำให้ลูกเกิดพฤติกรรมเอาแต่ใจเพราะเห็นว่าพ่อแม่ตามใจตน ตนจะทำอะไรพ่อแม่ก็ไม่ว่า ซึ่งจะปรากฏในลูกคนโตและคนเล็ก ซึ่งเป็นลูกที่พ่อแม่จะรักและห่วงใยเป็นพิเศษ จะเห็นได้ว่าวรรณกรรมเยาวชนเรื่องนี้ผู้เขียนได้เขียนขึ้นเพื่อต้องการสะท้อนพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่นที่เกิดจากการเลี้ยงดู และต้องการให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัวที่เป็นสถาบันแรกในการอบรมสั่งสอนเยาวชน ผู้เป็นอนาคตของชาติ ดังนั้นเด็กจะมีพฤติกรรมเช่นไรก็ขึ้นอยู่กับ การเลี้ยงดูภายในครอบครัวนั้น

จากการศึกษาพฤติกรรมของวัยรุ่นในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโม่ สอดคล้องกับบทความวิจัยของ อุภาวดีณ์ นามหิรัญ เรื่อง การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนของชัชฌิมา แสงกระจ่าง ที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด พฤติกรรม และการตอบสนองสังคมของเยาวชน ซึ่งบทความวิจัยเรื่องนี้ก็สะท้อนปัญหาของเด็กในสังคมเช่นเดียวกัน แม้จะมีเนื้อเรื่องที่แตกต่างกัน แต่สาระสำคัญของเรื่องมีความเหมือนกัน คือ ผู้เขียนต้องการสะท้อนปัญหาครอบครัว และพฤติกรรมของเด็ก ทั้งต้องการให้เห็นถึงความสำคัญของเยาวชนที่จะต้องเติบโตไปเป็นอนาคตของชาติ และความสำคัญของสถาบันครอบครัวที่เป็นสถาบันแรกในการอบรมสั่งสอนเด็ก จะเห็นได้ว่า วรรณกรรมเยาวชนมีความสำคัญอย่างมากที่สะท้อนเรื่องราวเกี่ยวกับเยาวชนออกมาผ่านมุมมองการเลี้ยงดูภายในครอบครัวเพื่อเปิดโอกาสให้คนในสังคมได้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดและผลกระทบจากการเลี้ยงดูเด็ก เยาวชน และวัยรุ่นที่จะส่งผลต่อการใช้ชีวิตและการดำเนินชีวิตของเขาในอนาคต รวมทั้งต้องการให้ผู้อ่านได้ย้อนมองวรรณกรรมและมองสังคมทั้งรู้เท่าทันกระแสสังคมที่ขับเคลื่อนและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

บรรณานุกรม

- จันทร์งส์ (นามปากกา). (2561). *วันเกิดของเค้าโม่*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- ชูติศย์ ปานปรีชา. (2551). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เต็มศักดิ์ คทวนิช. (2547). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

- นวลจันทร์ ชาญวิวัฒนา. (2550). *การศึกษาเนื้อหาและแนวคิดของวรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีในปี พ.ศ. 2547*. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สืบค้นจาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Tha/Nuanjan_C.pdf.
- ปรีศนีย์ เกศะบุตร และพีระกัญญา สุขโพธารมย์. (2561). *การปรับตัวโดยการใช้กลไกการป้องกันตัว.วารสารมหาวิทยาลัยกรุงเทพ*, 2(1), 19-25.
- วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ และคณะ. (2543). *จิตวิทยาการปรับตัว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วิไลวรรณ ศรีสงคราม และคณะ. (2549). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- สนั่น มีขันหมาก. (2537). *วิจารณ์วรรณกรรมสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุวรี ศิวะแพทย์. (2549). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สรวงมณี สิทธิสมาน. *เด็กฆ่าตัวตาย เพราะระบบการศึกษาหรือครอบครัว*. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2563, จาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=29580>.
- อุภาวัฒน์ นามศิริ. (2562). *การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนของขมัยภร แสงกระจ่าง. วิถีวรรณสาร*, 3(1), 55-78